

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

otevíváte nové číslo časopisu Zprávy památkové péče, které na rozdíl od několika předešlých patří mezi čísla tematicky rozmanitá bez jednoho zastřešujícího zaměření. Bohatá škála námětů Vás proto seznámí s nejrůznějšími typy památek i disciplín, kterými se multioborová památková péče zabývá, a věříme, že v každém článku pro sebe najdete novou inspiraci.

Rubrika In medias res se snaží předkládanými studiemi otevírat diskusi nad aktuálními tématy české památkové péče. Autorka úvodní studie Kateřina Adamcová například věnuje pozornost tzv. Richtrovu domu na Malém náměstí v Praze 1 a jeho fasádě, která prošla od 80. let 20. století hned několika obnovami spojenými s proměnou barevného řešení. Po důkladném seznámení s těmito obnovami se zabývá otázkami, zda byly nutné, a jak rozhodnutí o barevnosti ovlivnil způsob provádění průzkumu fasády. Dospívá zároveň i k zobecňujícím závěrům týkajícím se hodnoty stárí a její funkce v dnešní společnosti a péče o památky. Historik umění Jan Dienstbier píše o dodnes nerestaurovaných nástěnných malbách na zámku Žirovnice. Výrazně poškozená výmalba byla dosud v odborné literatuře zcela pomíjena, byť podle autora studie jde z uměleckého hlediska o památku prvořadého významu. Blíže k přítomnosti zamířil Lukáš Slabý, který se ve své studii pokouší i přes nedostatek pramenných informací rekonstruovat podobu zámku Konopiště v 90. letech 19. století, kdy ho obýval korunní princ František Ferdinand d'Este, který si zámek významně upravoval nebo dokonce přestavoval. Autor se dotýká i toho, v jaké podobě je zámek prezentován dnešním návštěvníkům a zamýšlí se nad možností některých doplnění návštěvnických prohlídek.

Od roku 2020 otiskujeme články z volného cyklu mapujícího obytnou výstavbu v prvních desetiletích 20. století v Brně. Tentokrát autoři Pavla Cenková a Aleš Homola zaměřili pozornost na Brno-Husovice a článek nazvali Konec secesního snu. Další dvě studie se pak zaměřují na architektonické památky převážně z období socialismu. Renata Vrabelová a Petr Svoboda přibližují vlivy mezinárodní architektury v československých funerálních stavbách a konstatují, že tyto stavby – krematoria, smuteční síně, kolumbária aj., – v převážné většině dodnes dobře dochované, mohly na zahraniční architektonický kontext relativně svobodně navazovat. Poválečnému nově koncipovanému smutečnímu obřadu bez církevních postupů podle nich nejlépe vyhovovalo propojování s přírodou, evokující pokojný návrat do přírodního koloběhu. A do 80. let 20. století nás zavede i další článek z volného cyklu věnovaného pražskému metru, tentokrát budování podzemní i nadzemní architektury v této dekádě vznikající trasy B a nových úseků tras A a C.

Nové číslo Zpráv památkové péče se také obsáhle věnuje novému stavebnímu zákonu. Autor Martin Zídek i přes mnohdy kritický postoj k zákonu jako celku na něm nalézá dílčí pozitivita. Ovšem než zákon nabyde 1. 7. 2024 účinnosti, ještě pravděpodobně dozná změn. Autor si je vědom, že jeho text je příspěvkem do dlouhé řady článků a studií, které se problematikou nového stavebního zákona ještě budou zabývat.

Zatímco podoba stavebního zákona je pro praxi památkové péče zcela zásadní, zákon o dobrovolnické službě z roku 2003 se může jevit jako téma spíše okrajové. Jak ale ukazuje článek Dobrovolnictví a spolupráce s místními komunitami na památkových objektech pod správou NPÚ, i tato oblast může mít pro záchranu a údržbu památek nemalý dopad, dokonce i ekonomický. Poslední příspěvek v rubrice In medias res zpracovává ryze aktuální téma, které otevřela kůrovcová kalamita v posledních letech. Autor Pavel Macků shrnuje výsledky čtyřletého projektu sběru fotografických dat dálkově řízenými systémy – drony – a rozebírá možnosti jejich využití v archeologii a památkové péči při dokumentaci kůrovcové kalamity a památek zasažených masivním odlesňováním, a to na příkladu Kraje Vysočina.

V nerecenzované části pak číslo nabízí ohlédnutí za loňským Rokem osvěcenské šlechty, můžete se s námi vrátit na konferenci Ivo Hlobil v českém dějepisu umění... a památkové péči a nebo si připomenout osobnost historičky a někdejší památkářky Zory Dvořákové. V rubrice knižních recenzí přiblížíme publikaci z produkce československého územního odborného pracoviště NPÚ Renesanční sídlo pánů z Hradce v nejstarších inventářích jindřichohradeckého zámku.

Vážení čtenáři, přejeme vám podnětné čtení!

Redakce Zpráv památkové péče

OBSAH

STUDIE A MATERIÁLE Z PAMÁTKOVÉ PÉČE

- Kateřina Adamcová*; Proměny hlavního průčelí Richtrova domu jako příklad vztahu památkové péče k dědictví své vlastní minulosti / 331
- Jan Dienstbier*; Opomíjené středověké malby v někdejším druhém patře zámku Žirovnice / 341
- Lukáš Slabý*; Zámek Konopiště v prvních letech vlastnictví Františkem Ferdinandem d'Este – proměny interiéru jako odraz životních změn / 355
- Pavla Cenková, Aleš Homola*; Konec secesního snu. Obytná výstavba v Brně-Husovicích v letech 1919–1925 / 371
- Renata Vrabelová, Petr Svoboda*; Reflexe mezinárodní architektury v československých funerálních stavbách / 385
- Kateřina Houšková, Matyáš Kracík, Anna Schránilová*; Architektura pražského metra v 80. letech / 401
- Martin Zidek*; Nový stavební zákon a památková péče / 421
- Nikola Kassl, Kateřina Dryáková*; Dobrovolnictví a spolupráce s místními komunitami na památkových objektech pod správou NPÚ / 447
- Pavel Macků*; Využití dronů v archeologii a památkové péči jako nástroj monitoringu a dokumentace kůrovcové kalamity na příkladu Kraje Vysočina / 455

RÚZNÉ

- Rok osvícenské šlechty 2021 (*Michal Konečný*) 464/ Nové podněty české vedutistice v díle Jaroslava Staňka (*Karel Kibic*) 468/

SEMINÁŘE, KONFERENCE, AKCE

- Ivo Hlobil v českém dějepisu umění... a památkové péči (*Milan Kudyn*) 473/ 11. výjezdní zasedání archeologů Národního památkového ústavu (*Stanislava Kučová, Martin Tomášek*) 474/

NEKROLOG

- Zora Dvořáková (1934–2022) (*Lukáš M. Vytlačil*) 475/

RECENZE

- Nejstarší inventáře zámku v Jindřichově Hradci (*Lukáš M. Vytlačil*) 477/

RESUMÉ

- Summary / 478

